

Amaliy Fanlar Ta'limida Fanlararo Integratsiya Va Samarali O'qitish Tajribalari (Texnologiya, Musiqa Va Tasviriy San'at Misolida)

To'xtasinova Surayyoxon Abduraxmonovna

Farg'ona shahri, Maktabgacha va maktab ta'limi

tasarrufidagi 4-sonli umumta'lim maktabi

II-Toifali Texnologiya fani o'qituvchisi.

surayyoxontoxtasinova@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada amaliy fanlar ta'limida fanlararo integratsiya asosida o'qitishning nazariy-metodologik asoslari hamda amaliy imkoniyatlari ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqot doirasida texnologiya, musiqa va tasviriy san'at fanlari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik va integratsiya jarayonining pedagogik xususiyatlari yoritilgan. Integratsiyalashgan darslarni tashkil etishning didaktik tamoyillari, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash usullari hamda STEAM yondashuvining ta'lim jarayonidagi o'rni asoslab beriladi. Shuningdek, fanlararo integratsiya asosida tashkil etilgan ta'lim jarayonining o'quvchilarning ijodiy fikrlashi, amaliy faoliyati va kompetensiyalarini rivojlantirishdagi ahamiyati ilmiy nuqtai nazardan tahlil etiladi. Tadqiqot natijalari ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish va integratsiyalashgan ta'lim modelini takomillashtirishga xizmat qiladi.

Аннотация В данной статье рассматриваются теоретико-методологические основы и практические возможности обучения на основе межпредметной интеграции в системе преподавания прикладных дисциплин. В рамках исследования анализируются особенности интеграционного взаимодействия таких учебных предметов, как технология, музыка и изобразительное искусство. Раскрываются дидактические принципы организации интегрированных занятий, а также возможности применения современных педагогических технологий и STEAM-подхода в образовательном процессе. Особое внимание уделяется роли межпредметной интеграции в развитии творческого мышления учащихся, формировании практических навыков и повышении уровня их ключевых компетенций. Полученные результаты исследования могут способствовать повышению эффективности образовательного процесса и совершенствованию интеграционных моделей обучения.

Annotation. This article examines the theoretical and methodological foundations and practical possibilities of teaching based on interdisciplinary integration in the system of applied subjects education. The study analyzes the integrative relationship between such subjects as technology, music, and fine arts. The didactic principles of organizing integrated lessons, as well as the application of modern pedagogical technologies and the STEAM approach in the educational process, are substantiated. Particular attention is given to the role of interdisciplinary integration in developing students' creative thinking, forming practical skills, and enhancing their key competencies. The results of the research may contribute to improving the effectiveness of the educational process and to the further development of integrative models of education.

Kalit soʻzlar: fanlararo integratsiya, STEAM yondashuvi, texnologiya taʼlimi, tasviriy sanʼat, musiqa, interaktiv metodlar, loyiha asosida oʻqitish, kreativ fikrlash.

Ключевые слова: межпредметная интеграция, STEAM-подход, технологическое образование, изобразительное искусство, музыка, интерактивные методы, проектное обучение, креативное мышление.

Key words: interdisciplinary integration, STEAM approach, technology education, fine arts, music, interactive methods, project-based learning, creative thinking.

Kirish. Hozirgi kunda taʼlim tizimini modernizatsiya qilish, oʻquv jarayonining samaradorligini oshirish hamda oʻquvchilarning ijodiy va amaliy salohiyatini rivojlantirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Zamonaviy taʼlim konsepsiyalarida oʻquvchilarning mustaqil fikrlashi, muammolarni hal qilish koʻnikmalarini rivojlantirish hamda bilimlarni amaliy faoliyatda qoʻllay olish qobiliyatini shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan, fanlararo integratsiya asosida oʻqitish taʼlim jarayonini takomillashtirishning samarali yoʻnalishlaridan biri sifatida eʼtirof etilmoqda.

Fanlararo integratsiya oʻquv fanlari oʻrtasidagi oʻzaro bogʻliqlikni taʼminlash, bilimlarning yaxlit tizimini shakllantirish hamda oʻquvchilarda kompleks tafakkurni rivojlantirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, texnologiya, musiqa va tasviriy sanʼat kabi amaliy yoʻnalishdagi fanlar oʻrtasidagi integratsiya oʻquvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish, estetik didini shakllantirish hamda amaliy koʻnikmalarini mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega. Bugungi kunda taʼlim jarayonida STEAM yondashuvi keng qoʻllanilib, u fan, texnologiya, muhandislik, sanʼat va matematikani oʻzaro integratsiya asosida oʻqitishni nazarda tutadi. Mazkur yondashuv oʻquvchilarning kreativ fikrlashini rivojlantirish, innovatsion gʻoyalarni shakllantirish hamda nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan uygʻunlashtirish imkonini beradi. Shu boisdan, texnologiya, musiqa va tasviriy sanʼat fanlarini integratsiya asosida oʻqitishning pedagogik imkoniyatlarini oʻrganish, integratsiyalashgan darslarni tashkil etish usullarini ishlab chiqish hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qoʻllash masalalari muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi. Mazkur maqolada amaliy fanlar taʼlimida fanlararo integratsiya asosida oʻqitishning nazariy asoslari, pedagogik xususiyatlari hamda taʼlim samaradorligini oshirishdagi oʻrni tahlil qilinadi. Fanlararo integratsiya va STEAM yondashuvi asosida oʻqitish, fanlararo integratsiya tushunchasi Fanlararo integratsiya — bu turli oʻquv fanlari oʻrtasidagi mazmuniy, metodik va didaktik bogʻliqlikni taʼminlash orqali bilimlarni yagona tizimda shakllantirishga qaratilgan pedagogik yondashuvdir. Ushbu yondashuv oʻquvchilarning bilimlarini alohida fanlar doirasida emas, balki ularning oʻzaro bogʻliqligi asosida oʻzlashtirishga imkon yaratadi.

Fanlararo integratsiya oʻquvchilarda kompleks tafakkurni shakllantirish, nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan bogʻlash hamda turli fanlar oʻrtasidagi aloqadorlikni anglashga yordam beradi. Bu jarayon ayniqsa amaliy yoʻnalishdagi fanlarda — texnologiya, tasviriy sanʼat va musiqa fanlarida samarali natija beradi.

Integratsiyalashgan darslarning asosiy maqsadi:

Integratsiyalashgan darslarning asosiy maqsadi oʻquvchilarda turli fanlar boʻyicha olingan bilimlarni oʻzaro bogʻlash, ularni amaliy faoliyatda qoʻllash hamda ijodiy fikrlashni rivojlantirishdan iborat.

Integratsiyalashgan darslar quyidagi vazifalarni bajaradi:

- oʻquvchilarning fanlararo bilimlarini rivojlantirish;
- nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan bogʻlash;
- kreativ va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish;
- oʻquvchilarning mustaqil ishlash koʻnikmalarini shakllantirish;

-jamoda ishlash malakasini rivojlantirish. STEAM yondashuvining mohiyati STEAM — bu Science (fan), Technology (texnologiya), Engineering (muhandislik), Art (san'at) va Mathematics (matematika) fanlarini o'zaro integratsiya asosida o'qitishga qaratilgan zamonaviy ta'lim modeli hisoblanadi. Mazkur yondashuvning asosiy maqsadi o'quvchilarda muammoli vaziyatlarni hal qilish, innovatsion fikrlash va ijodiy yondashuvni rivojlantirishdan iborat. STEAM yondashuvi quyidagi afzalliklarga ega:

-o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantiradi;

-amaliy ko'nikmalarni shakllantiradi;

-fanlar o'rtasidagi bog'liqlikni kuchaytiradi;

-loyiha asosida o'qitishni rivojlantiradi;

-o'quvchilarning ilmiy tadqiqotga qiziqishini oshiradi. Texnologiya, musiqa va tasviriy san'at fanlarining integratsiyasi Texnologiya, musiqa va tasviriy san'at fanlari o'z mazmuniga ko'ra ijodiy faoliyatga asoslangan fanlar hisoblanadi. Ushbu fanlarning integratsiyasi o'quvchilarning estetik didini rivojlantirish, ijodiy tafakkurini kengaytirish va amaliy faoliyatga bo'lgan qiziqishini oshirishga xizmat qiladi.

Masalan:

tasviriy san'atda yaratilgan dizayn texnologiya fanida amaliy buyum yaratishda qo'llanilishi mumkin;

musiqa fanida o'rganilgan ritm va kompozitsiya tasviriy san'atdagi kompozitsiya tuzilishiga ta'sir ko'rsatadi;

texnologiya fanida yaratilgan mahsulotlar estetik jihatdan tasviriy san'at tamoyillari asosida bezatiladi.

Shu tarzda fanlararo integratsiya o'quvchilarning bilimlarini yanada mustahkamlash va ularni amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish imkonini beradi.

Samarali o'qitish metodlari

Amaliy fanlar ta'limida quyidagi zamonaviy pedagogik metodlar keng qo'llaniladi:

Loyiha asosida o'qitish

O'quvchilar muayyan loyiha ustida ishlash orqali bilimlarni amaliyotda qo'llaydilar.

Muammoli ta'lim

O'quvchilarga muammoli vaziyat berilib, ularning mustaqil yechim topishlari rag'batlantiriladi.

Interaktiv metodlar

“Aqliy hujum”

“Klaster”

“Bumerang”

“Insert”

Keys-stadi metodi

Hayotiy vaziyatlar asosida muammolarni tahlil qilish orqali bilimlarni mustahkamlash imkonini beradi.

Xulosa qilib aytganda fanlararo integratsiya zamonaviy ta'lim tizimining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Texnologiya, musiqa va tasviriy san'at fanlari o'rtasidagi integratsiya o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish, estetik didini shakllantirish va amaliy ko'nikmalarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Integratsiyalashgan darslar o'quvchilarning bilimlarini chuqurlashtiradi, ularni mustaqil izlanishga undaydi va ta'lim jarayonini yanada samarali qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Davlat ta'lim standartlari
2. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar asoslari

3. STEAM ta'limi metodikasi
4. Pedagogika va psixologiya bo'yicha ilmiy maqolalar
5. Metodik qo'llanmalar va ta'lim dasturlari